

Sydlig Blåhals som ynglefugl i Nordvestjylland

Af Tage Leegaard og Jan Salmonsens

Bestanden af den sydlige underart af Blåhals (*Lucinia svecica cyanecula*) har generelt været i vækst i Vesteuropa, og som følge heraf genindvandrede arten som ynglefugl i Danmark i 1992, hvor den blev fundet ynglende i marsk-områderne i Sønderjylland. Senere spredte den sig langs Vestkysten og fandtes i 2010 ynglende i Vejlerne.

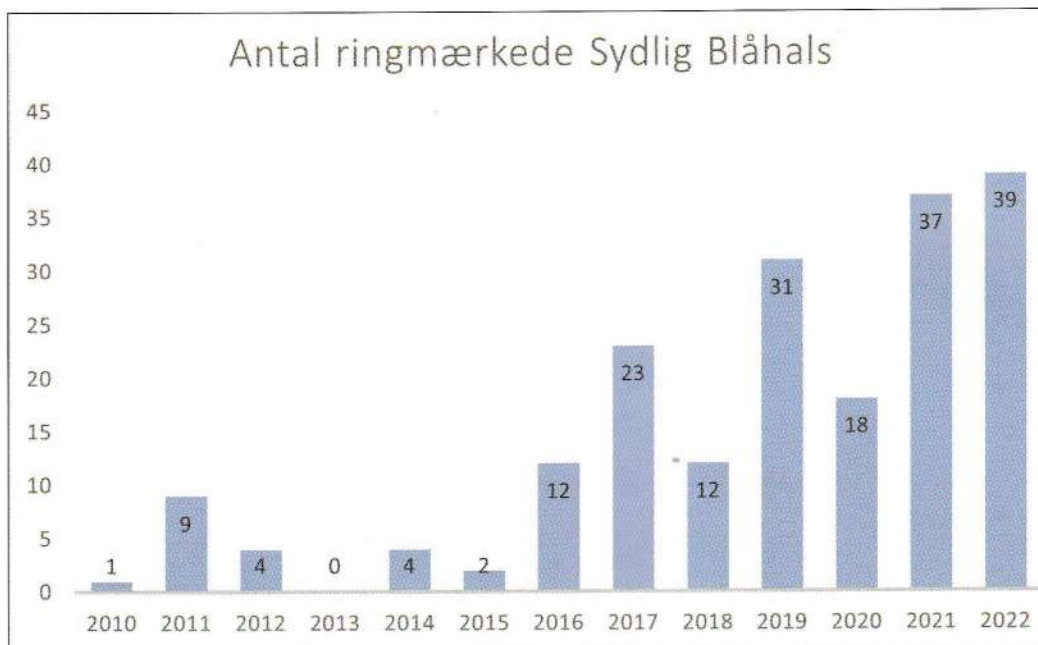
En voksen han af Sydlig Blåhals ved ringmærkningen ved Ove Sø i maj 2012. Foto: Tage Leegaard.

I Ringmærkningsgruppen er indvandringen også blevet bemærket. I årene 1972 – 2009 blev der ikke fanget Sydlig Blåhals i Nordvestjylland, men derimod enkelte blåhalse i træktiden, som sandsynligvis alle var af den nordlige underart (*Lucinia svecica svecica*). Den 24. juni 2010 blev det første eksemplar af Sydlig Blåhals fanget ved Ove Sø, mens der allerede året efter blev fanget 3 fugle ved Han Vejle og 6 fugle ved Ove Sø.

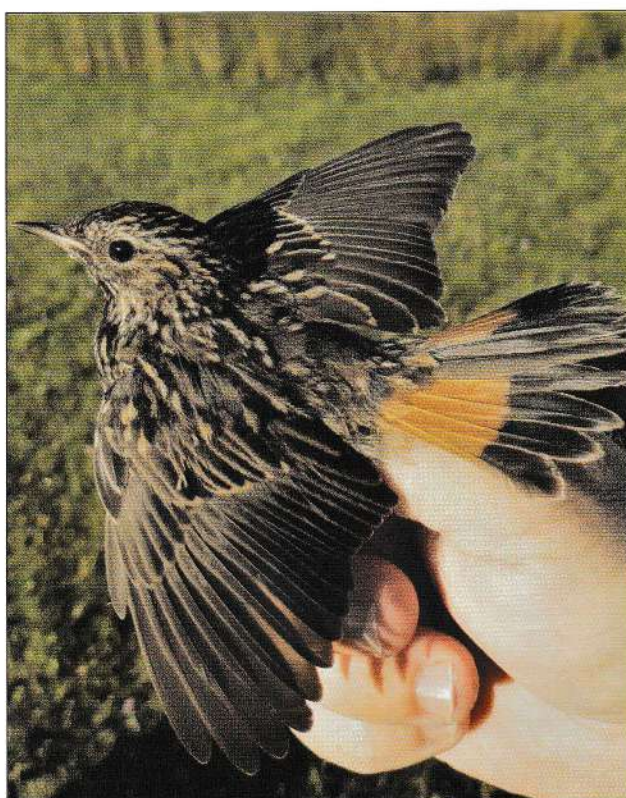
Til og med 2022 har vi nu fanget 192 Sydlig Blåhals i yngleperioden (se figur 1). Dertil kommer et antal blåhalse, som er fanget i ydersæsonen og ikke er racebestemt, da der kan være nordlige fugle imellem.

Ved Atlasundersøgelsen i 2014-2017 blev der fundet mulige ynglelokaliteter i mere end 25 kvadrater (5x5 km) i Nordvestjylland. I 2022 er der jf. DOF-basen konstateret syngende hanner på 11 lokaliteter i Thy, 1 lokalitet på Mors, og 9 lokaliteter i Jammerbugt. Blåhals er således nu en almindelig ynglefugl på egnede lokaliteter i Nordvestjylland, hvor artens kerneområder er omkring Vejlerne, Ulvedybet og Ove Sø. Arten er især ringmærket på faste ringmærkningslokaliteter ved Tømmerby Fjord, Ballerum og den vestlige side af Ove Sø.

Bestandsstørrelsen er ukendt, men i Fugleatlas vurderes ynglebestanden i Danmark at udgøre omkring

Figur 1: Antal ringmærkede Sydlig Blåhals i Nordvestjylland. Antallet for 2022 er foreløbigt.

700 par, mens den europæiske bestand af begge underarter er i størrelsesordenen 5 -7 millioner par.

Vi kan konstatere, at ved ringmærkningen i Nordvestjylland genfanges kun enkelte af fuglene, hvilket vi tolker som om, at de udflyjende unger kun opholder sig kort tid i nærheden af redestedet, hvorefter de strejfer rundt. Der er fanget nyudflyjende unger over en lang periode hen over sommeren, hvilket tyder på, at blåhalsene hyppigt får mindst to kuld unger.

Blåhalsen har i sine første uger denne plettede ungedragt, hvor der ikke er antydning af artens ellers karakteristiske strube- og brystfarver. Halen afslører dog, hvilken art der er tale om.
Foto: Jan Salmonsén.

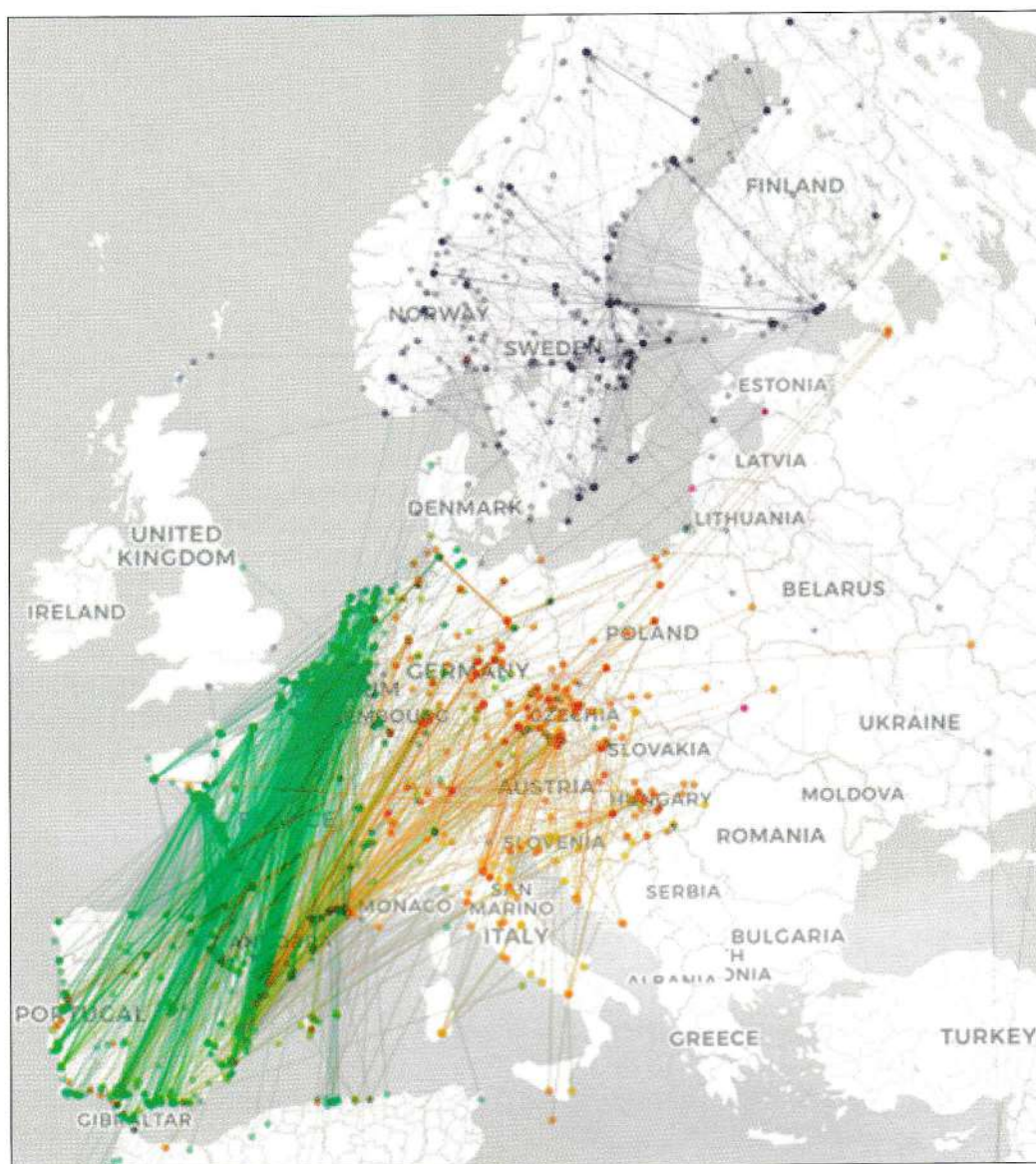
Ung Sydlig Blåhals han, fotograferet i Tømmerby i slutningen af juli 2021. Farverne på strube og bryst er fortsat svage og tegningen utydelig, og fuglen kan derfor forveksles med en hun. Foto: Tage Leegaard.

Samme fugl som på fotoet ovenfor, men her fotograferet den 26. august 2022. Fuglen er nu fuldt udvokset og i yngle-drugt. Den hvide plet på halsen viser, at der er tale om en Sydlig Blåhals. Hvis det havde været en Nordlig Blåhals, så skulle pletten i stedet være rød. Foto: Tage Leegaard.

Blåhalsen kan yngle i flere forskellige habitater, kan være vanskelig at registrere og kan som følge heraf være overset. Ud fra fangsttallene

må vi dog antage, at den nordvestjyske bestand har været jævnt stigende siden 2014. På grundlag af fangsterne kan vi desuden konstatere, at

Figur 2. Blåhalsens trækforhold vist ved genfund af ringmærkede fugle. Den vestlige bestand (grøn) i blandt andet Holland/Belgien har en tydelig syd-sydvestlig trækretning med sydligste vinterfund i Senegal og Ghana. Den centraleuropæiske bestand (brun) har en overvejende sydvestlig trækretning med sydligste fund i Marokko, Algeriet og Sicilien. Derimod har den nordlige bestand (blå), som yngler i Norge, Sverige og Finland, en overvejende sydøstlig trækretning, med østligste/sydligste fund i henholdsvis Kirgisistan, Pakistan og Qatar. (Kilde: The Eurasian African Bird Migration Atlas).

der må være en god og stabil ungeproduktion, hvorfor bestanden må betegnes som robust.

De to underarter af Blåhals kan være vanskelige at skelne, og reelt kan man kun med sikkerhed bestemme gamle hanner, hvor den sydlige underart har en hvid halsplet og den nordlige en rød halsplet. Så vidt man ved, så er det kun den sydlige, som yngler i Danmark, og derfor er alle fugle i yngletiden samt nyudføjne unger noteret som Sydlig Blåhals.

De to underarter har vidt forskellige trækmønstre. Den sydlige har et generelt sydvestligt efterårstræk, mens den nordlige har en sydøstlig (se figur 2). Forskellene betyder, at de to underarter ikke "møder hinanden" i særlig stor grad, hvilket understøtter antagelsen om, at den nordlige ikke yngler i Danmark.

Indtil videre har vores ringmærkninger givet to genfund, som bekræfter underartens sydvestlige trækretning:

En ung Sydlig Blåhals, han, som blev ringmærket den 28. august 2014 ved Nijmegen i Holland, blev den 9. juni 2016 genfanget i Erslev Kær. Det vil sige, at denne voksne han har opholdt sig på en egnet ynglelokalitet på Mors i yngletiden.

En ung Sydlig Blåhals, han, som blev ringmærket ved Ove Sø i Istrup den 17. juli 2019, blev 44 dage senere aflæst af en ringmærker ved Marais-Moisan-Jonchaie i det sydvestligste Frankrig (figur 3).

Det bliver spændende i de kommende år at følge, hvordan bestanden udvikler sig, og om nye

Selv om Nordlig Blåhals har en sydøstlig trækretning fra yngleområderne i Skandinavien, så ses der enkelte fugle i Danmark i træktiden. Her er en han af Nordlig Blåhals fanget ved Ove Sø. Bemærk den røde halsplet, der viser at der er tale om den nordlige underart af Blåhals.

Foto: Lars Smith.

Figur 3. Mærknings- og genfundssted for Blåhals BX79485, som 44 dage efter mærkningen blev genfundet i Frankrig, 1608 km syd-sydvest for Istrup.

genfund vil bringe ny viden og/eller bekræfte vores antagelser om blåhalsens yngle- og trækforhold.

forfatterne's adresser:

Tage Leegaard
Jestrupvej 8, 7752 Snedsted
tage@tageleegaard.dk

Jan Salmonsens
Mads Posts Vej 5, 7700 Thisted
salmonsens@pc.dk

Kilder:

Vikstrøm, T og Moshøj, C. M., 2020: Fugleatlas – De danske ynglefugles udbredelse 2014-2017.

The Eurasian African Bird Migration Atlas,
<https://migrationatlas.org/>

DOF-basen, <https://dofbasen.dk/>

Syngende Sydlig Blåhals. Han Vejle. Foto: Ellly Hansen.